

Пролог

Маленькою я могла годинами гуляти в тихому лісі за нашим будинком в Луїзіані і співати пісень. Це дало мені відчуття живості й небезпеки. Батьки постійно сварились. Тато пив. Удома мені зазвичай було страшно. Не сказати, що на вулиці був рай, але там був мій світ. Рай чи пекло — неважливо. То був мій світ.

Додому я завжди йшла доріжкою, що вела через сусідський чудовий двір з басейном. У сусідів був сад каміння — багато маленьких камінчиків. Було так приємно відчувати їх на тілі, коли вони нагрівалися на сонці. Я лягала на ці камінчики та вдивлялась у небо, відчувала тепло знизу і згори й думала: *я можу жити життя по-своєму. Я можу здійснити свої мрії.*

Лежачи в тиші на тих камінчиках, я відчувала присутність Бога.

Розділ 1

Виховання дітей на Півдні базувалося на принципах «шануй батьків» і «тримай язика за зубами». (Зараз правила змінилися — тепер поважати треба дітей.) У мене вдома не можна було перечити батькам. Хай як важко, мовчи, а якщо не мовчиш — начувайся.

Біблія каже, що мова — твій меч.

Моєю мовою і моїм мечем були пісні.

Я співала, скільки себе пам'ятаю. Підспівувала радіо в машині, коли їхала на заняття з танців, співала, коли було сумно. Для мене пісні були чимось одухотвореним.

Я народилась і ходила в школу в місті Маккомб, штат Міссісіпі, а жила за 40 кілометрів звідти, в Кентвуді, штат Луїзіана.

У Кентвуді всі всіх знали. Ніхто не замикав дверей, життя громади крутилося навколо церкви й вечірок просто неба, дітей вбирали в однаковий одяг, і всі вмели стріляти. Основна місцева пам'ятка — Кемп-Мур, тренувальний табір конфедератів, котрий збудував Джефферсон Девіс. Щороку у вихідні напередодні Дня подяки тут влаштовують реконструкції подій Громадянської війни, і якщо на вулицях починають з'являтися люди у військовій формі — отже, наближається свято. Я обожнювала цей період: гарячий шоколад, запах вогню в каміні у вітальні, кольори опалого листа на землі.

Ми жили в невеликому цегляному будиночку з дерев'яними панелями й зеленими смугастими шпалерами. Малою я ходила в перекусну «Сонік», каталась на картах, грала в баскетбол і відвідувала християнську школу «Парклейн Екедемі».

Уперше я була глибоко зворушена аж до морозу по шкірі, коли почула, як наша хатня робітниця співала у пральні. За звичай пранням і прасуванням займалась я, але коли з фінансами було краще, мама наймала помічницю. Робітниця співала госпели і справді відкрила для мене цілий новий світ. Ніколи цього не забуду.

Відтоді моє бажання й потреба співати тільки зростали. Пісні — це магія. Коли я співаю, то контролюю власне життя й можу просто доносити свої думки й почуття. Співаючи, ти відкидаєш усі ці клішовані фрази на зразок «Привіт, як справи?». Ти можеш озвучувати значно глибші думки. Пісні переносять у містичний світ, де мова не має значення і де немає нічого неможливого.

Понад усе мені хотілося втекти від буденності в цей світ, де можна виражати почуття, не думаючи. Коли я залишалася наодинці з думками, голову заповнювали тривоги і страхи. Музика ж спиняла їхній шум, додавала впевненості й переносила туди, де я могла виразити себе так, як хотілось. Пісні переносили мене в таємні сфери. Співаючи, я ніби була не в цьому світі. Я гралась у дворі, як усі діти, але мої думки, почуття і сподівання були деінде.

Я докладала чималих зусиль, щоб усе мало точнісінько такий вигляд, як мені треба. Я дуже серйозно підійшла до зйомок кліпів на пісні Мераї Кері — ми знімали їх у подружки в дворі. У вісім років я вже вважала себе режисеркою. Здається, більше ніхто в місті таким не займався, але я знала, що хочу побачити в цьому світі, і намагалася втілити свої бажання в життя.

Митці займаються творчістю, перевтілюються в різноманітних персонажів, щоб утекти в інші далекі світи, і саме це

мені було потрібно. Мені хотілося жити у мріях, у чудовому вигаданому світі, і ніколи не думати про буденність. Пісні стали містком між реальністю й вигадкою, між світом, у якому я жила, і світом, у якому так прагнула жити.

Нашу сім'ю переслідують трагедії. Моє друге ім'я — від батькової матері Емми Джин Спірс, яку всі називали Джин. Я бачила її на фото й розумію, чому всі кажуть, що ми схожі. Однакове світле волосся, однакова усмішка. Вона здавалася молодшою за свій вік.

Її чоловік, мій дід Джун Спірс-молодший, був аб'юзером. Джин втратила сина всього через три дні після народження. Джун відправив Джин у лікарню Південно-східної Луїзіани — жахливу психіатричну лікарню в Мандевіллі. Там її лікували лігієм. У 1966-му тридцятиоднорічна бабуся Джин вистрелила в себе з дробовика над могилою сина — через вісім років після його смерті. Навіть уявити важко, яке горе вона переживала.

На Півдні про таких чоловіків, як Джун, кажуть, що «йому важко догодити», що він «перфекціоніст», «бере дуже активну участь у вихованні дітей». Я охарактеризувала б його значно жорсткішими словами.

Як фанат спорту, Джун змушував мого батька тренуватися до сьомого поту. Щодня після гри в баскетбол, хай який виснажений і голодний, хлопець мусив закинути м'яч у кошик ще сто разів — і тільки після цього йому дозволяли йти в будинок.

Джун був офіцером поліції і працював у відділку Батон-Ружа. У нього було десятеро дітей від трьох різних жінок. І з того, що я знаю, немає нікого, хто міг би сказати хоч щось хороше про перші п'ятдесят років його життя. Навіть у нас удома говорили, що чоловіки з роду Спірс завжди були негідниками, особливо у ставленні до жінок.

Джин не єдина дружина Джуна, яку він запроторив у психлікарню в Мандевіллі. Другу жінку він теж туди відправив. Одна

зі зведених сестер батька розповідала, що Джун розбещував її з одинадцяти років, аж поки в шістнадцять вона не втекла з дому.

Моєму батькові було тринадцять, коли Джин укоротила собі віку на могилі сина. Знаю, що ця травма частково вплинула на його ставлення до мене й брата із сестрою. Через неї він ніколи не був нічим задоволений. Батько змушував брата займатися спортом. Він напивався до нестями, часом зникав на кілька днів. А п'яним був дуже жорстокий.

З віком Джун подобрішав. Я вже не застала того злого чоловіка, що знущався з мого батька й решти своїх дітей. Я знала просто терплячого й доброго дідуся.

Батько й мати були з геть протилежних світів.

Зі слів мами, її мати — моя бабуся Ліліан (Лілі) Портелл — виросла у вишуканій сім'ї лондонських інтелігентів. Усі зазначали, що в ній було щось екзотичне: її мати була британкою, а батько походив із середземноморського острова Мальта. Мамин дядько працював палітурником. У сім'ї всі грали на музичних інструментах і любили співати.

У Другу світову війну Лілі на танцях познайомилася з американським солдатом, моїм дідом Барні Бريدжесом. Він був водієм, возив генералів і обожнював швидку їзду.

Однак коли він привіз її в Америку, бабуся була розчарована. Вона думала, що житиме тут так, як у Лондоні. Їдучи з Нью-Орлеана на молочну ферму Барні, вона дивилась у вікно, і її непокоїло, яким порожнім здавався його світ. «А де ліхтарі?» — запитувала вона свого чоловіка.

Іноді я уявляю Лілі, як вона їде селами Луїзіани, вдивляється в ніч і розуміє, що скоро її досі жваве, яскраве життя, сповнене музики, чайних вечірок і лондонських музеїв, стане тихим, обмеженим і тяжким. Замість походів у театри чи крамниці їй доведеться сидіти в селі й готувати, прибирати, доїти корів.

Тож бабуся замкнулась у собі, читала купи книжок, стала одержимою прибиранням і сумувала за Лондоном до самої смерті. Удома казали, що Барні не відпускав Лілі в Лондон, бо боявся, що, якщо вона поїде, то вже не повернеться.

Як розповідала мама, часом Лілі могла так задуматись, що починала прибирати зі стола до того, як усі доїдять.

Для мене ж вона була красунею-бабусею, і я любила копіювати її британський акцент. Мені завжди було втішно говорити з британським акцентом, бо це нагадувало про неї, мою улюблену бабуся. Мені хотілось мати такі вишукані манери й мелодійний голос, як у неї.

Позаяк Лілі була із заможної сім'ї, моя мама Лінн, її брат Сонні й сестра Сандра росли, можна сказати, в достатку, особливо для села в Луїзіані. Хоч усі в сім'ї були протестантами, мама відвідувала католицьку школу. Підлітком вона була неймовірною красунею. Її чорне волосся завжди було підстрижене коротко, вона ходила в школу у височенних чобітках і коротеньких спідничках. Мама дружила з місцевими геями, і ті катали її на своїх мотоциклах.

Не дивно, що батько поклав на неї око. І, можливо, завдяки виснажливим тренуванням, до яких змушував Джун, батько був чудовим спортсменом. Люди приїжджали здалеку, щоб подивитися, як він грає в баскетбол.

Мама побачила його і сказала: «О, а хто це?».

Судячи з усього, їхні стосунки почалися зі взаємної симпатії і любові до пригод. Однак медовий місяць закінчився задовго до моєї появи на світ.